

O'ZBEKISTON VA DUNYO ASALARICHILIK TARIXI

Xo'jaxonov Shoxruxxon Idrisxo'ja o'g'li

*Samarqand davlat veterinariya meditsinasi chorvachilik va biotexnologiyalar
Universtiteti Toshkent filiali mustaqil izlanuvchisi*

Xo'jaxonova Moxinur Farxodjon qizi

*Samarqand davlat veterinariya meditsinasi chorvachilik va biotexnologiyalar
Universtiteti Toshkent filiali talabasi*

Maxamadaliyeva Madinaxon Ulug'bek qizi

*Samarqand davlat veterinariya meditsinasi chorvachilik va biotexnologiyalar
Universtiteti Toshkent filiali talabasi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada respublikamiz va dunyo bo'ylab asalarichilik tarmog'ining rivojlanish tarixi xususida qisqacha ma'lumotlar keltirib o'tilgan.*

Аннотация: *В данной статье представлена краткая информация об истории развития пчеловодства в нашей республике и во всем мире.*

Abstract: *This article contains brief information on the history of the development of the beekeeping network in the Republic and around the world.*

Kalit so'zlar: *jig'ildon, arixona, mum, asalajratkich.*

Ключевые слова: *свиноматка, парилка, воск, пчеловод.*

Key words: *sow, steam room, wax, beekeeper*

Kirish

Asalarilar haqida qadimgi Misrliklar ham bilishgan. Ular asalari qutilarini kemalarga solib, gullar ko'p joylarga eltishgan. Qadimgi Misrliklar asalarichilik bilan shug'ullanganligini fir'avnlr qabrlaridan topilgan asal solingan idishlar tasdiqdaydi. Qadimgi yozmalarga ko'ra Ra hudosining (Quyosh hudosi) ko'z yosh tomchilari yerga tushganida asalarilarga aylanib qolgan ekan. Asal hudolar ichimligi hisoblangan. Shuning uchun asal-ari uyalarini ehromlarda asrashgan. Qadimgi misrlik zodagon ayollar asaldan pardoz vositasi sifatida foydalanishgan. Asalarilar gulshirasini jig'ildonida olib kelishini, gulchangi to'plashini Aristotel o'rganib chiqqan. Birinchi bo'lib Aristotel asalarilarni kuzatgan va erkak arilar xech qanday ish bajarmasligini aniqlab, ularni tekinko'rlar deb atagan. Ari uyasidagi asalni erkak arilardan saqlash uchun, arixona eshikchasiga ishchi ari o'ta oladigan, erkak ari esa o'tolmaydigan to'siq qo'yish taklifini kiritgan. XVIII asrda fransuz olimi Reomyur ikki oyna devorli arixona yasab, asalarilar hayotini kuzatgan va ona ari tuxum qo'yishini, ishchi arilar maxsus oziqa bilan qurtchalarni tarbiya qilishini isbot qilgan. Reomyo'arning zamondoshi shveysariyalik asalarichi Fransua Gyuber ona ari erkak ari bilan uyadan tashqarida juftlashishini ma'lum qilgan. Keyinchaliq ona arini sun'iy yo'l bilan urug'lantirish haqida taklif kiritgan. Birinchi bo'lib Fransua Gyuber asalarilar mumni asal va gulchangidan ishlab chiqarishlarini aniqlagan. Qadim zamonda asal va mum

savdo-sotiqda keng qo'llanilgan. Asal va mum qarzga, foizga berilgan. Asalari oilalari va asalarichilik sirlari nasldan naslga meros sifatada qoldirilgan. 1814 yili P.I.Prokopovichning qismlarga ajraladigan ramkali uya ixtiro qilishi, asalarilarni nobud qilmay asal ajratib olish imkonini berdi. Keyinchalik P.I.Prokopovich sun'iy mumparda va asalajratkichlarni ixtiro qildi. O'zbekistonga asalarilar birinchi marta 1872 yilda olib kelingan. Tashabbuskor asalarichilar tomonidan tashkil etilgan ko'rgazmalar mahalliy aholi o'rtasida asalarichilikning muvaffaqiyatli rivojlanishiga ta'sir etdi. Bu ko'rgazmalarda asalarichilik usullari va asalarichilikdan olingan mahsulotlar targ'ib qilindi. Keyinchalik asalarichilar maktabi ochildi, uni yuritish madaniyati oshirildi. Asalarilar ramkali yig'ma uyalarga kochirildi, endi insonlar asalarilar hayotiga aralashib, ularga o'z vaqtida zarur sharoit yarata oladigan bo'ldi. 1926 yilga kelib O'zbekistonda 1970 asalari oilasi asrab qolindi. 1930 yili O'zbekiston Qishloq ho'jaligi vazirligining qaramogida 20080, 1940 yili 37690, 1970 yili 71672 asalari oilasi asralgan. Bulardan tashqari, havaskor asalarichilarda 70000 dan ko'proq asalari oilasi aniqlangan. 1980 yilga kelib, O'zbekiston bo'yicha 190000 asalari oilasi borligi aniqlangan.

Markaziy Osiyo davlatlarining asalarichilik tarixi qishloq xo'jaligini rivojlantirish bilan chambarchas bog'liq. Bir qator mualliflarga ko'ra, O'rta Osiyoda (sobiq Turkiston o'lkasi) asal va asalari XIX asrning ikkinchi yarmida paydo bo'lgan (O. Pospelov, 1900; N. Shavrov, 1911; L. Arens, 1930). Ular birinchi marta asalarilar 1848 yilda, 1872 yilda Toshkentga, 1880 - yilda Farg'onaga, 1898 yilda Samarqandga, 1894 yilda esa Kattaqo'rg'onga olib kelinganligini ta'kidlamodalar. Meatsen davrida Turkiston hududi uchinchi O'rta dengizning pastki qismidir. Keyinchalik bu yerda hosil bo'lgan cho'l asalarilarni Turkistondan keyingi davrda yashashga to'sqinlik qilgan. Ammo asalarilar tarixiy davrlarda Fors, Afg'oniston yoki hatto Erondan, hech bo'lmaganda Janubiy Turkistonga ko'chib o'tish imkoniyatidan mahrum bo'lgan, ularning xayot tarzi uchun qulay sharoitlar mavjud bo'lgan: uzoq vegetatsiya davri, qisqa va yumshoq qish, turli xil asal o'simliklari, ayniqsa tog' etagida va tog'li o'rmon hududlarida? Qadimgi davrda Markaziy Osiyoda asalarichilik mavjud emasligi, keyinchalik bosqinchilar tomonidan tashlab ketilgan yoki yo'q qilingan degan fikr bormi? Oxirgi taxmini tasdiqlash uchun biz mashhur qirg'iz eposiga "Manas"ga murojaat qilishimiz mumkin. Uning uchinchi bobida asalarilar va asal haqida gap boradi. Bu oxirgi asrlarning tabaqalanishi deb o'ylash qiyin. Asal eng qimmatbaho oziq - ovqat mahsulotlari cho'chqa go'shti, go'sht, non va choy bilan birga eslatib o'tilishi diqqatga sazovordir. Asalarilar haqidagi ma'lumotlar mamlakatning qudrati, aholi soni va chorva mollari haqidagi ma'lumotlar bilan birga keltirilgan. P.S.Massagetova (1927) Markaziy Osiyo asalarichilik maydoni asalarichilik uchun qulay sharoitlar natijasida, o'rmonlarda yovvoyi asalarilar ko'p oilalari mavjud, va bu erda doimiy shaklida butun baliqchilikni rivojlantirishi keltirilgan. Bundan tashqari, muallif topilgan asalarilarning olov bilan cheklanganligini yozadi va ko'pincha bir necha funt asal tufayli qimmatbaho o'rmonning katta joylari barbot bo'lganini aytib o'tgan. Le Arensning (1930)

ta'kidlashicha, Markaziy Osiyodagi mahalliy aholi asalarilarni "rus ari" deb atagan, haqiqatga to'liq mos kelmaydi. O'zbek tilida asalarilar "bol ari" va "asal ari", tojik tilida "oru-asal" deb nomlangan va rus tiliga tarjima qilingan "asal asalari" degan ma'noni anglatadi. Asalarichilik mahsulotlari qadim zamonlardan beri Markaziy Osiyo xalqlari dehqonlari tomonidan iste'mol qilingan. Buyuk o'zbek olimi Abu Ali ibn Sino (Avitsenna) O'rta Osiyo xalqlarining ajoyib madaniy yodgorliklaridan biri bo'lgan "Tib qonunlari" kitobida asalarilar, asal va mum haqida ko'p yozgan. Misol uchun, ikkinchi kitobda, "Oddiy dori-darmonlar va vositalari to'g'risida"gi bo'limida Abu Ali ibn Sino "Asal gullarga va asalarilar to'playdigan boshqa o'simliklarga tushadigan shudring ko'zdan yashirinadi, asalarilarning xatti-harakatlariga ta'sir ko'rsatadi va asalarilar uni oziq-ovqat hamda saqlash uchun yig'ishadi, asalning o'tkir va zaharli turi mavjud. Eng yaxshi asal bahor va yozgisidir"deb keltirib o'tgan. A.Joravko (1843) o'zining "Rossiyada asalarichilikni rivojlantirishning tarixiy tekshiruvi tajribasi" ("Erkin iqtisodiy jamiyat asarlari") maqolasida chop etilgan va alohida maqola 1792 yilda Tomsk viloyatida keng asalarichilik tashkil etilganligini ko'rsatadi. Uning asali o'zining ajoyib sifati bilan bashkir, qirg'iz va cheremis asali bilan Irbit yarmarkasida raqobatlashgan. Shunday qilib, XVIII asrning oxirida, ya'ni L.E.Arens va Markaziy Osiyoga asalarilarni olib kelish davrining boshqa mualliflari tomonidan deyarli yuz yil oldin, qirg'iz asali mintaqadan tashqarida ma'lum bo'lgan. O'rta Osiyoda asalarichilikning paydo bo'lishi va rivojlanishining haqiqiy tarixini aniqlash uchun yaqin Sharqdagi asalarichilik tarixi - Fors, Afg'onistondagi materiallarni, shuningdek, Markaziy Osiyo madaniy yodgorliklarini o'rganish kerak. Mavjud adabiy ma'lumotlarga ko'ra, asalarichilik XIX asr oxiridan XX asr boshigacha sobiq Turkistonda qishloq xo'jaligi tarmog'i sifatida rivojlana boshladi. Mahalliy aholi orasida uning tarqalishi rus askarlari va amaldorlari tomonidan qo'llab-quvvatlandi. Ta'kidlash joizki, Samarqand viloyatida asalarichilik ayniqsa muvaffaqiyatli rivojlandi. 1903 yilda bu erda birinchi tajriba asalarichilik xo'jaligi ochildi. Dastlab, rus asalarichiligi bilan shug'ullangan, ammo keyinchalik mahalliy aholi yangi foydali ish bilan qiziqib, uni muvaffaqiyatli rivojlantira boshladi. Bu 1902-yilda R.Tursunbaeva va M.Yaukashtaevni Rus imperatorining hayvon va o'simliklarni uyg'unlashtirish jamiyati qoshidagi asalarichilar jamiyatining faxriy a'zolari etib saylashi buning dalilidir. Ko'chmanchi asalarichilik ham rivojlangan. Mahalliy aholi asalarilarni tuya va ho'kizlarda asal yig'ish manbalariga ko'chirgan. Biroq, mahalliy aholi orasida asalarichilikning tarqalishi mahalliy aholi tillarida adabiyot yo'qligi bilan kechikkan. Shuning uchun 1908 yilda Samarqandda L.L.Langotrotning "Asalarilar va uyalar" kitobini o'zbek tilida chop etish juda muhim voqea bo'ldi. Ushbu kitobning tarjimoni Kakaibay Abduxoliqov barcha zarur shartlarni oldi va asalarichilar uchun qulay bo'lgan shaklda material taqdim etdi. Bir vaqtlar ushbu kitob Turkiston o'lkasi aholisi uchun asalarichilik darsligi bo'lgan. Hozirgi kunda bu bibliografik noyob asar hisoblanadi. Inqilobgacha bo'lgan davrda Markaziy Osiyo asalarichilikining holati to'g'risida batafsil ma'lumotlar mavjud emas. A. Kovalevskiy (1923 y.) shuni

ko'rsatmoqdaki, 1914 yilgacha arizordagi arilar 100 boshdan kam, Namangan tumanida esa kichik hisoblangan. Turkiston bozorlarida yiliga bir necha asal sotiladi. Asalarichilar Petrograd va boshqa shaharlarda tashkil etilgan ko'rgazmalarda ishtirok etgan. 1918 yil Namangan tumanida 40 kishini birlashtirgan asalarichilar uyushmasi tashkil etildi. N.N.Shilina (1915 y.) ma'lumotlariga ko'ra, 1909 yilda O'rta Osiyoda jami 1844 asalarichi va 83907 asalari oilalari (ari oilalari va archa po'stloqlari oralig'da joylashgan asalari oilalari hisobga olingan) mavjud edi. Toshkent shahrida 1926 yil 28 yanvarda bo'lib o'tgan qishloq xo'jaligi bo'limining yig'ilishida urushdan avvalgi dabrga nisbatan (1914-1918-yy.), O'rta Osiyoda asalarichilik oilalari soni 60 foizga kamayganligi xabar qilindi. Ba'zi pasttekisliklarda asalarichilar asalarilarni haddan tashqari issiqlikdan himoya qiladigan loy-kovanlardan foydalanganlar. Tog 'oldi va tog' tumanlarining statsionar asalarilarida asalarilar ikki-uch korpusli va dadanovskiy uyalarida, shuningdek, 30 va hatto 50 kvadratlardagi yarim kostyumlar va quyosh to'shaklari mavjud edi. Ayniqsa, paxta, beda va boshqa ozuqa dukkakli o'simliklar, shuningdek, poliz va bog'lar ekinlarini kengaytirish hisobiga asalarichilik muhim ahamiyat kasb etdi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Maxamadaliyeva, M. U., Abduhalilova, G. I., & Xo'jaxonov, S. I. (2023). BRUTSELLYOZ VA UNING LABORATORIYA DIAGNOSTIKASI. INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION, 2(15), 41-47.
2. Худжамшукуров, А. Н. (2021). ТОВУҚ АСКАРИДИОЗИДА АСКАЗИН АНТИГЕЛЬМИНТИГИНИ ҚЎЛЛАШ НАТИЖАЛАРИ. Интернаука, (8-3), 44-46.
3. G'oyipova, M. T. E., Xo'jaxonov, S., & Avliyoqulov, M. (2022). VETERINARIYA SOHASINING CHORVACHILIKNI RIVOJLANTIRISHDAGI O 'RNI VA TAMOYILLARI. Journal of Integrated Education and Research, 1(4), 238-240.
4. Oglu, K. S. I., Zayniddinovich, Z. R., & Oglu, R. J. K. (2022). Review of the literature on sepsis in calves and measures to prevent it.
5. Davlatov, R. (2021). ПАРРАНДАЧИЛИК ХЎЖАЛИКЛАРИДА КОЛИБАКТЕРЁЗ КАСАЛЛИГИНИ ОЛДИНИ ОЛИШДА ЭНРОФЛОКС-10% НИНГ САМАРАДОРЛИГИ. Scienceweb academic papers collection.
6. Davlatov, R. (2021). Эффективность ENROVIT-0 при химической профилактике колибактериоза цыпля. Scienceweb academic papers collection.
7. Davlatov, R. (2021). Товуқ эймериозининг кимёпрофилактикасида эймериостатикларнинг самарадорлиги. Scienceweb academic papers collection.
8. Abduhalilova, G. I., Makhamadaliyeva, M. U., & Khojakhonov, S. I. (2023). FISH BRANCHIOMYCOSIS PREVENTION MEASURES. International Bulletin of Applied Science and Technology, 3(4), 247-252.

9. Berdiyevich, D. R. (2023). METHODS OF DIAGNOSIS OF CHICKEN COLIBACTERIOSIS. AGROBIOTEKNOLOGIYA VA VETERINARIYA TIBBIYOTI ILMIY JURNALI, 2(4), 9-13.

10. G'aniyev, S. S., & Xo'jaxonov, S. I. (2023). VETERINARIYA LABORATORIYALARIDA SUTNI VETERINARIYA SANITARIYA EKSPERTIZADAN O'TKAZISH TALABLARI. Scientific Impulse, 1(8), 586-592.

11. Davlatov, R. (2021). Товуқ колибактериозининг кимёвий профилактикасида антибиотикларнинг самарадорлиги. Scienceweb academic papers collection.

12. Davlatov, R. (2021). Бройлер жўжаларида айрим антибиотикларнинг самарадорлик кўрсаткичлари. Scienceweb academic papers collection.

13. Ibrohimov, U. D., Maxamadaliyeva, M. U., & Xo'jaxonov, S. I. (2023). OTLARDA OSHQOZON-ICHAK TIZIMI PATOLOGIYASI. AGROBIOTEKNOLOGIYA VA VETERINARIYA TIBBIYOTI ILMIY JURNALI, 2(4), 32-39.

14. G'aniyev, S. S. (2023). VETERINARIYA SANITARIYA EKSPERTIZASI LABORATORIYALARIDA SHAKAR ASALI HAMDA SHAKAR QO'SHILGAN ASAL MAHSULOTLARINI ANIQLASH. AGROBIOTEKNOLOGIYA VA VETERINARIYA TIBBIYOTI ILMIY JURNALI, 2(4), 66-69.

15. Xo'jaxonov, S., Xo'jaxonova, M., & Davlatov, R. (2023). TOVUQ EYMERIOZINING KIMYOPROFILAKTIKASIDA SAMARALI EYMERIOSTATIKLARNI ANIQLASH. Евразийский журнал медицинских и естественных наук, 3(4 Part 2), 75-78.

16. Davlatov, R. (2023). TO DETERMINE THE EFFECTIVENESS OF ANTIBIOTICS IN PREVENTING CHICKEN COLIBACTERIOSIS BASED ON EXPERIMENTS. Scienceweb academic papers collection.

17. Xo'jaxonov, S., Xo'jaxonova, M., & Davlatov, R. (2023). PARRANDACHILIK XO'JALIKLARIDA YUQUMLI KASALLIKLARNI OLDINI OLISH CHORA TADBIRLARI. Евразийский журнал медицинских и естественных наук, 3(5), 77-84.

18. БУЗИЛИШЛАРИ, Ё. Улуқов Беҳзод Каромат ўғли магистранти, Хўжахонов Шохрузхон Идирисхўжа ўғли магистранти, Жуманазарова Мадина Қаҳрамон қизи.

QO'SHIMCHA ADABIYOTLAR

Davlatov, R. (2012). QISHLOQ XO'JALIK MAXSULOTLARINING VETERINARIYA SANITARIYA EKSPERTIZASI VA QAYTA ISHLASH TEXNOLOGIYASI. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2014). QO'YLARNING GEMONXOZI VA NEMATODIROZINI GELMINTSIZLANTIRISHDA. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2014). QORAMOLLAR QON-PARAZITAR KASALLIKLARIGA QARSHI DAVOLASH-PROFILAKTIKA CHORA-TADBIRLARINING ZAMONAVIY USLUB VA VOSITALARINI QO'LLASH. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2014). CHORVA MOLLARI QISHLOVINI TALOFATSIZ O'TKAZAYLIK. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2015). PARAZITAR KASALLIKLAR. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2015). QASHQADARYO VILOYATINING AYRIM TUMANLARIDA BOQILADIGAN QORAMOLLARNING JIGAR TREMATODOZLARI. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2015). PIROPLAZMOZNI PROFILAKTIKA QILISHDA POLIAMIDIN-P PREPARATINING SAMARADORLIGI. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2017). БУЗОҚЛАРДА АЛИМИНТАР АНИМИЯ КАСАЛЛИГИНИНГ ДИҚҒНОСТИКАСИ ВА ПРОФИЛАКТИКАСИ БЎЙИЧА ТАВСИЯЛАР. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2017). BLOOD-PARASITIC DISEASES, A DISEASE CONDITION AND EXECUTED THE NECESSARY MEASURES. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2017). САМАРҚАНД ВИЛОЯТ ХУДУДЛАРИДА ПРОПЛАЗМИДОЗЛАРНИНГ ТАРҚАЛИШ ЖАРАЁНИ ВА МАВСУМИЙ ДИНАМИКАСИ. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2017). ҚЎЙЛАР ДИКТИОКАУЛЁЗИ ВА УГНА ҚАРШИ АНТГЕЛЬМИНТИКЛАРНИНГ САМАРАДОРЛИГИ. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2017). ПРОПЛАЗМОЗНИ ДАВОЛАШДА ИМИСАН САМАРАДОРЛИГИ. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2018). ҚОРАМОЛЛАРНИ ПИРОПЛАЗМИДОЗ (ҚОН-ПФРФЗИТАР) КАСАЛЛИКЛАРИДАН АСРАЙЛИК. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2018). МЕТОДЫ ТЕРАПИИ И ПРОФИЛАКТИКИ ПИРОПЛАЗМОЗА КРУПНОГО РОГАТОГО СКОТА. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2019). VETERINARIYA ISHINI TASHKIL ETISH VA IQTISODI. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2020). GO'SHT YO'NALISHIDAGI JO'JALAR EYMERIOZINI DAVOLASHDA EYMERIOSTATIK PREPARATLARNI QO'LLAS. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2020). МЕТОДЫ ДИАГНОСТИКИ БРУЦЕЛЛЕЗА ЖИВОТНЫХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИФА. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2020). ИТЛАР ДЕМОДЕКОЗИНИ ДАВОЛАШДА АЙРИМ УСУЛ ВА ВОСИТАЛАРНИНГ САМАРАДОРЛИК КЎРСАТКИЧИ. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2020). SAMARQAND SHAHRIDA ITLAR ORASIDA DEMODEKOZ KASALLIGINING TARQALISHI VA DIAGNOSTIKASI. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2022). ITLAR DEMODEKOZINING DIAGNOSTIKASI, DAVOLASH VA OLDINI OLISH BO 'YICHA TAVSIYALAK. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2020). ON THE DIAGNOSIS OF MIXED BACTERIAL INFECTIONS OF BIRDS. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2020). DIAGNOSIS AND DISTRIBUTION OF DEMODECOSIS AMONG DOGS IN SAMARKAND REGION. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2022). КАМПИЛОБАКТЕРИОЗГА КАРШИ КУРАШИШ ТАДБИРЛАРИ. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2023). INFEKSION LARINGOTRAXEITNING EPIZOOTOLOGIYASI VA UNI OLDINI OLISH. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2023). ORGANIZATION OF VETERINARY SANITARY CONTROL. Neo Scientific Peer Reviewed Journal.

Davlatov, R. (2023). ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ҲАЙВОНЛАРИНИНГ ПАРАЗИТОЛОГИЯ ВА ИНВАЗИОН КАСАЛЛИКЛАРИ. Scienceweb academic papers collection.

Ithom o'g'li, A. A., & Berdiyevich, D. R. (2023). INFEKSION LARINGOTRAXEITNING EPIZOOTOLOGIYASI VA UNI OLDINI OLISH.

Мухаммадиев, У. И., Хушназарова, М. И., & Давлатов, Р. Б. (2023). DIAGNOSTICS AND PROPYLAXIS OF RABBIT PASTEURELLIOS (LITERATURE ANALYSIS).

Мухаммадиев, У. И., Хушназаров, А. Х., & Давлатов, Р. Б. (2023). BIOLOGICAL CHARACTERISTICS OF RABBITS, KEEPING AND FEEDING TECHNOLOGY.

Mustafojev, B. B., Rustamov, B. S., & Davlatov, R. B. (2023). ORGANIZATION OF VETERINARY SANITARY CONTROL.

Axmadov, A. I., & Davlatov, R. D. (2023). MEASURES TO PREVENT AND TREAT INFECTIOUS LARYNGHORAXEITIS OF CHICKENS.

Davlatov, R. (2013). ФАН ТАЪЛИМ ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ФИДОЙИСИ. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2013). САМАРҚАНД ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ИНСТИТУТИДА ФАН ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ИНТЕГРАЦИЯСИ СОҲАСИДАГИ АМАЛИЙ ИШЛАР. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2014). QISHLOQ XO'JALIGIDA ISLOXOTLARNING SAMARADORLIGINI TA'MINLASHDA. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2014). FAN YUTUQLARI QISHLOQ XO'JALIK ISTIQBOLIGA XIZMAT QILADI. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2015). OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA QISHLOQ XO'JALIK FANI YUTUQLARI VA ISTIQBOLLARI. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2015). ОЗИҚ-ОВҚАТ ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШДА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ФАН ЮТУҚЛАРИ ВА ИСТИҚБОЛЛАРИ. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2016). ФАН ТАЪЛИМ ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИНГ ИННОВАЦИОН КОРПОРАТИВ ҲАМКОРЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МАСАЛАЛАРИ. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2017). ФАН ТАЪЛИМ ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ИНТЕГРАЦИЯСИ. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2017). МАЛАКА ОШИРИШ КЕРАК ЖУДА КЕРАК. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2017). ҲАРАКАТЛАР СТРАТЕГИЯСИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ЯНГИ БОСҚИЧ. Scienceweb academic papers collection.

Davlatov, R. (2018). ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ТАЪЛИМ ФАН ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ИНТЕГРАЦИЯСИ ИННОВАЦИОН ҒОЯЛАР ВА ТЕХНОЛОГИЯЛАР. Scienceweb academic papers collection.